

מתחברים לתורה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

להאיר את הנשמה

1060

פרשת ויגש ז' טבת תשפ"ג | 31 בדצמבר 2022

פַּתְגָּם יוֹכֵחִי

החיים הם -
הדבר החמקמק הזה
שנוזל בזמן
שחושבים עליו

להקדשת העלון חייגו: 02-5022881

דיבורים
טובים

העלון מוקדש לכבוד חתן בר המצווה חגי טרטנר נ"ו

מבט אל החיים

מלך הכריות

איתמר מאיר

באחד מרחובותיה הראשיים של איסטנבול עמדה חנותו של מוסא מרוזוק 'מלך הכריות'. מכל רחבי טורקיה הגיעו אנשים כדי לקנות את התוצרת האיכותית של כריות הנוצות שהיו מוכנות בעבודת יד ובשימת לב מיוחדת. חייו של מוסא התנהלו על מי מנוחות פחות או יותר, עד לאותו בוקר שבו התייצבו בחנותו שני צעירים מזוקנים שחבשו משקפי שמש גדולות. "בוקר טוב מוסא, עליך להעביר לנו מאה אלף טורקיות במזומן עד לסוף השבוע הקרוב, אחרת ניאלץ לנקוט נגדך באמצעים לא ידידותיים..." מוסא החוויר באחת, הוא שמע לא מעט מבעלי עסקים על חברי התנועה האסלאמית הקיצונית 'חרב האסלאם' ועל דמי החסות שהם דורשים מבעלי עסקים בכל רחבי העיר, אבל הוא היה בטוח ששמו הטוב וחוג לקוחותיו שכלל גם את הקצינים הבכירים במשטרת איסטנבול יגן עליו עד לאותו בוקר. הוא גמגם ולא ידע מה לומר. אבל הם לא ציפו להסברים ועזבו את המקום כלעומת שבאו, לא לפני ששרבטו את מספר הטלפון ליצירת קשר על דף מודפס שעליו התנוסס הלוגו של התנועה הקיצונית.

ברגע שהם יצאו מהחנות מיהר מוסא להרים טלפון לעבדאללה אבו סמור שהיה מפקד המרחב של אזור העיר ולעדכן אותו במתרחש. עבדאללה קיבל את השיחה בתשומת לב, הבטיח להקצות שוטרים בקרבת החנות שיפטרלו כדי למנוע מהצעירים הקיצוניים לממש את איזומם.

למחרת בבוקר, כחצי שעה לאחר פתיחת החנות זה קרה: רכב שטח שחור עלה על המדרכה במהירות, נעצר בחריקת בלמים מול חלונות הראווה של 'מלך הכריות' וצרוורות ירי ארוכים מקלצ'ניקוב חוררו את החנות. הקליעים פגעו גם במחסן הסחורה של מוסא שהיה בחלק הפנימי של החנות, ורק קיר עץ דק הפריד בין דלפק החנות

למחסן הסחורה. מאות כריות שהמתינו ללקוחות שהזמינו אותם, הפכו בשניות ספורות לסופת של נוצות ולמערבולת כאוס שספק האם מוסא יצליח אי פעם להתאושש ממנה.

למזלו הטוב של מוסא, האינסטינקט שלו לחש לו לשכב על הרצפה ברגע שרכב השטח נעצר מול חנותו בחריקת בלמים. כך שהוא נותר בחיים, אבל החנות כבר הייתה סיפור אחר לחלוטין.

במשך כל הבוקר התרוצצו השוטרים בחנותו של מוסא ההמום, אבל הכתובת הייתה על הקיר אלו שהשאירו לו את המסר לא טרחו אפילו להסתתר והוא לא ידע האם המשטרה באמת תוכל להועיל לו כעת אחרי הנזק הגדול שנגרם לחנותו.

אבל למרות המסר הברור שהועבר לו, רוחו של מוסא לא נשברה. "אני לא ישלם להם את הכסף ויהי מה!" לחש לעצמו וקמץ את אגרופו בזעם. למחרת בבוקר, הוא לבש שכפ"ץ והלך לחנות למרות החשש שלו שהם ינסו לפגוע בו ישירות, אנשי 'חרב האסלאם' לא שיחקו משחקים - הם היו רציניים, יותר מדאי רציניים.

כשהגיע לחנות או למה שנשאר ממנה, חיכתה לו שם הפתעה מוזרה: ראמזי חמדאן - המשוגע של השכונה, חיכה לו בפתח. "שמעתי שאנשי 'חרב האסלאם' החריבו את החנות שלך" אמר בשקט. "כמה יעלה השיקום של החנות שלך, בתוספת הפסד העבודה של הכריות המוכנות שנהרסו?"

מוסא הביט בו בהפתעה ולא הבין מנין השאלות הללו, אבל בעיניו של ראמזי היה ברק מוזר והוא אמר: "מנהיג 'חרב האסלאם' הוא חבר ילדות שלי, מבחינתי הם יכולים לפגוע במי שהם רוצים - אבל שלא יעזו לפגוע ב'מלך הכריות' אני עוד זוכר איך הענקת לי כרית במתנה מהטובות ביותר שהייה לך בחנות, כאשר באתי וביקשתי ממך לשלם עליה בתשלומים. כעת אני חייב לך ואני הולך לשלם את החוב במלואו!" ראמזי סיים את דבריו ויצא מהחנות בצעדים נחושים.

מוסא לא ידע האם לצחוק או לבכות, האם ניתן לסמוך על ראמזי שנחשב למשוגע של

השכונה כך או כך החיים שלו בכל מקרה בסכנה ואין לו יותר מדיי אפשרויות. למחרת בבוקר שוב חיכה לו ראמזי בפתח החנות כשבידיו כרית גדולה. "מנהיג 'חרב האסלאם' כעס עלי וגירש אותי מהבית שלו..." סיפר למוסא שהקשיב לו בחשדנות. "אבל הנה הכרית שלי, יש בתוכה את כל החסכוניות שאספתי מקיבוץ נדבות. יש כאן קרוב למאתיים אלף לירות, אני מאמין שזה יספיק לך כדי לשקם את החנות שלך מחדש..." אמר והושיט לו את הכרית שבידיו.

"אתה לא צריך לעשות את זה!" התרגש מוסא, "יהיה בסדר, ייקח לי זמן - אבל אני עוד ישקם את החנות!" אבל ראמזי הביט בו ועיניו שוב ברקו באותו ברק מוזר מאתמול. "אני כבר לא יצטרך אותה יותר, קח את הכסף!"

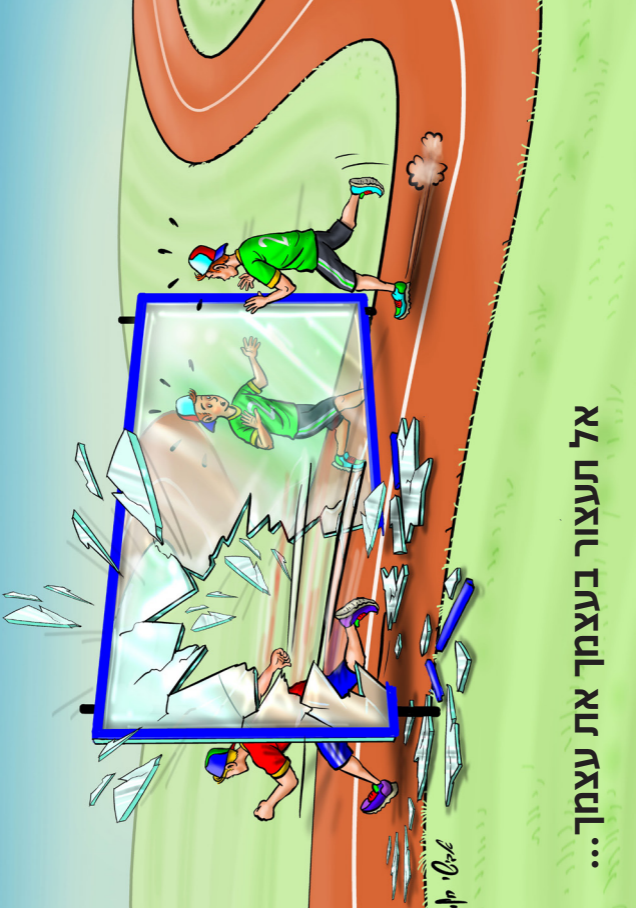
בעוד ראמזי מושיט לעברו את הכרית נשמעה חריקת בלמים מחוץ לחנות ומוסא המבוהל השתטח באינסטינקט מהיר על הרצפה מאחורי הדלפק וקיווה בכל ליבו שהם לא יכנסו פנימה. אבל הם לא ירדו מהרכב, החלון נפתח והם ירו צרורות ארוכים לעברו של ראמזי שעמד מולם מחיך באותו חיוך מוזר ונהרג במקום.

אלא שבאותו רגע נשמעו סירנות המשטרה, שישה ניידות הקיפו את רכב השטח השחור ושוטרים פתחו בירי ללא אבחנה לעבר יושבי הרכב שמיהרו להרים את ידיהם בכניעה ולהניח את נשקם. המשטרה עצרה את חברי 'חרב האסלאם' ותוך שעות ספורות עשרות מחברי התנועה הקיצונית היו במעמקי הכלא הטורקי, כאשר התנועה הקיצונית נכחדה ביום אחד וכל חבריה נעצרו או נהרגו על ידי המשטרה.

"אני חושב שראמזי ידע שהם עומדים להרוג אותנו, זאת הסיבה שהוא אמר שהוא לא יצטרך את הכרית יותר..." חשב מוסא לעצמו בצער. הוא הביט בכרית שבתוכה היו השטרות וידע שבזכות הטובה שעזר למשוגע של השכונה מהעבר, הוא יצליח כעת לשקם את חנותו מחדש וחייו כבר אינם נתונים יותר בסכנה...

*

לפעמים טובה אחת קטנה ולא חשובה שלא זכרנו בכלל, נחקקת בליבו של האדם שסייענו לו בעוד שאיננו מודעים לעוצמת הטובה שהענקנו לו, חשוב לשים לב מכיוון שאנחנו לא יודעים עד כמה דבר קטן יכול לשנות לטובה את חייו של האדם העומד מולנו, ולכן מטבע הדברים גם טובה קטנה נחשבת לדבר גדול ומשנה חיים.

דניאל סגל

אל תעצור בעצמך את עצמך...

אבינועם הרש

סיפור לשבת

...

מילים מהלב

אחד הדברים שביירון לא חשב מעולם שיצטרך לעשות מיד לאחר קבלת החגורה השחורה בקרטה, זה להשתמש ביכולות הלחימה שרכש במשך שלושת השנים האחרונות. זה היה לאחר סיום הטקס החגיגי של קבלת החגורה השחורה, כאשר הוא עלה על הרכבת התחתית של ניו יורק בחזרה הביתה והתיישב בשקט באחת הפינות, הוא היה במצב רוח מרומם וכבר תכנן בראשו את ההשתלמויות הבאות.

באחת התחנות עלה לקרון אדם גדול ממדים שהיה ניכר עליו שהוא בגילופין, הוא עלה כשהוא מתנדנד וריח חזק של אלכוהול נדף ממנו. הוא החל לצעוק לעבר הנוסעים ודחף זוג קשישים שבדיוק קמו לעבר היציאה מהקרון, האנשים החלו להסתלק מהקרון באיטיות הם לא היו מעוניינים להתעסק עם השיכור והעדיפו לעבור לקרון אחר. אלא שבדיוק באותם רגעים נכנס פנימה שוטר נמוך קומה ממשטרת ניו יורק, שנקרא על ידי הנוסעים לבוא ולהשליט סדר בקרון.

הגברתן השיכור הסתכל על השוטר נמוך הקומה בבוז, והחל התקרב אליו בתנועה מאיימת כאשר הוא קורא לעברו: "בוא נראה אותך עוצר אותי, אדון שוטר!" תוך כדי כך שהוא מדגיש בכוונה את המילים האחרונות כדיבורו 'אדון שוטר' ומסיים אותם בלעג.

משראה השוטר את הגברתן מתקרב אליו הוא קפא במקומו, נעץ את מבטו באימה בגברתן ונראה ששכח שיש לו אקדח עד שאחד הנוכחים צעק לעברו:

"יש לך אקדח! למה אתה לא משתמש בו?"
ברגע האחרון ולפני שאגרופו של הגברתן השיג אותו, הצליח השוטר לשלוף את אקדחו ולכוון אותו בתנועה מאיימת לעבר הגברתן שהמשיך להתקרב אליו ולחייך: "עמוד על מקומך או שאני יורה!" צעק השוטר אלא שנראה שכל הסיטואציה הזו רק שעשעה את הגברתן שצחק בקול ואמר לו: "קדימה, בוא נראה האם אתה

יודע בכלל להשתמש באקדח שלך! בוא תראה לי מה אתה שווה!" והמשיך להתקרב אליו בתנועה מאיימת.

בשלב זה, ביירון הרגיש שאם הוא לא יעשה מעשה העניינים כאן יצאו לגמרי משליטה. והוא צעק לעברו של הגברתן: "היי אתה! למה שלא תתעסק עם אנשים בגודל שלך? בוא נראה אותך מתעסק איתי!" אמר ביירון בנימה מתגרה כדי ללכוד את תשומת הלב שלו. הגברתן הסתובב מופתע כולו לעבר ביירון ועזב את השוטר נמוך הקומה שהיה ניכר עליו שרעד מפחד.

הוא הבחין בביירון שעמד מולו בצורה מתגרה והחל להתקרב לעברו כשהוא צועק: "אתה רוצה להתעסק איתי? קדימה, אני כבר אעביר לך שיעור בחינם!".

ביירון החל לשחזר בראשו את תנועות הקרטה שלמד וליבו החל להלום במהירות. הוא ידע שבעוד כמה רגעים יצטרך ליישם את כל שיטות הלחימה שלמד בשנים האחרונות. אלא שלפתע נשמע קול נוסף מאמצע הקרון, היה זה זקן מבוגר שנשען על מקלו בחיוך וקרא לעבר הגברתן. "היי ידיד, האם שתית סיידר חם כדי לחמם את הגרון שלך מהקור העז שבחוץ?"

הגברתן הופתע מהשאלה ועוד יותר הופתע מהניחוש המוצלח. "כן!" ענה בזעף. "שתיתי סיידר חם עם אלכוהול, הרבה אלכוהול. אבל מה זה ענייך?". אבל הזקן הנחמד המשיך ואמר לו בידידות: "הו, אני ממש אוהב לשתות את

הסיידר הזה. למעשה אתמול שתיתי ממנו. תמיד שאני חוזר מהעבודה. הוא מרגיע אותי לגמרי. גם אותך הוא מרגיע?" הגברתן לא הבין לאן השיחה הזו הולכת ורק ענה במהירות לזקן: "כן, גם אותי הוא מרגיע. רק שהיום שתיתי ממנו קצת יותר מידי..."

אבל הזקן לא עזב אותו והמשיך את השיחה. "תגיד לי, יצא לך פעם לשתות סיידר עם מקלות של קינמון?"

אבל פתאום עיניו של הגברתן נצצו: "מקלות של קינמון? אמא שלי הייתה מכינה לי כאלו. אני ממש אוהב את זה! לא ידעתי שאתה מבין כל כך טוב בסיידר חם!". ואז לתדהמת כל הצופים במה שהתרחש לאחורונה, פינה הזקן השברירי מקום ליד הכיסא שלו בקרון הרכבת והזמין את הגברתן לשבת לידו: "בוא יידי, אני רוצה לספר לך כמה דברים על מקלות קינמון וסיידר חם. אני רוצה להראות לך מתכון סודי שכזה עדיין לא ראית מעולם!"

במבט נבוך ומבויש זנח הגברתן את תוכניתו להכות את בירון והתיישב בשקט ליד הזקן השברירי שהוציא מכיסו פנקס קטן ובו המתכון המיוחל. לאחר מכן, שלף מתיקו בקבוק סיידר חם עם מקלות קינמון בתוכו ואמר לו: "זה בשבילך יידי, תיקח את זה אבל תזכור לשתות קצת בכל פעם, אחרת זה ייגמר לך מהר מאוד!". הגברתן לקח את הבקבוק, שתה מתוכו לגימה קצרה, הריח את מקלות הקינמון ואמר לזקן: "תודה לך יידי, בלעדיך קרוב לוודאי ששוב הייתי מסיים את הערב בכלא..."

*

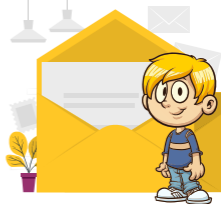
בפרשת השבוע אנו רואים כיצד יהודה ניגש ליוסף - שליטה של מצרים וניגש אליו כדי לדבר על ליבו, הוא ידע שישנם דרכים רבות לגשת אל יוסף אבל הוא בחר בדרך שתפנה ישירות למסילות ליבו, מכיוון שלכל אדם יש את מסילות הלב הייחודיות שלו כדי לפנות אליו. לא בכוח. בנועם. באהבה. בטוב, כי רק ככה נוכל לוודא שהתוצאות של הפניה יהיו באמת רצויות אצל השומעים.

סיפור צעיר

האיש שעצר אותך

...
יאיר קורן

מה היה קורה לוי הייתם נכנסים לפתה, ובמקום 'שלום' חביב יקבל אתכם שלט ענק בצבע צהוב, ובו כתוב: "היום תערה הלוייתו של האדם שעצר את התקדמותך בחיים. המענין יוכל לעבר לפני מטותו טרם יקבר, בהפסקת שתיים עשרה בחצר האחורית של בית הספר".

השלט היה תמונה, ועוד יותר מכך היתה העבדה שאותו אדם עצר לכלנו את התקדמותנו בחיים. המורה נכנס לפתה, העיף מבט על השלט, ואמר: "אתם בטח תוהים לעצמכם מה פשר הדבר הזה. ובכן, גם אני ראיתי אותו היום בחדר המורים בדייק כמוכם. בהפסקת שתיים עשרה אני מתכוון ללכת".

כך הבנו שלא הוא דאג למהתלה הזו באמצע השגרה המשמיימה. מישהו אחר דאג לה, והיא בהקף הרבה יותר נרחב ממה שחשבנו בתחלה. לא עוד תכנית פתתית, אלא משהו המקיף אף את צות המורים. מישהו בדרך בכיר הרבה יותר מערב כאן.

ובכן, מיטר לצין כי בשעורים עד להפסקת שתיים עשרה לא הצלחנו להתרפו בכלל. השערות התעופפו מכל כוון. גם המורים נראו

מתוהים ומבלבלים. היה ברור לכלנו שבהפסקת שתיים עשרה אנחנו
בחצר האחורית. כל מורה שנכנס העלה את רף הסקרנות שלנו
עוד קצת. כל תלמיד העלה קונספירציה מזעזעת אחרת. כן, בשעת
הפסקת שתיים עשרה מצאנו את עצמנו עומדים בחצר האחורית,
מתגודדים בקבוצות. תלמידי כל הכתות הצטופפו שם, וגם המורים
עמדו בקבוצה נסערת ורוחשת. במרפז הרחבה עמדה מטה מכסה
בטלית. לידה נצב דוכן מספידים, וסגן מנהל התיכון - אורי גדעוני,
תפס את הרמקול ודפק לתוכו שתי דפיקות. ומיד השתררה דממה
מחלטת.

"ובכן, תלמידים ומורים יקרים!" פתח אורי בקולו העמוק. "אני
מודע לסערת נפשכם ומבין אותה, היום יש לכם הזדמנות להפרד
לתמיד מהאדם שעצר את התקדמויותכם בתיים. כן, אני מתפונ
בדיוק למלים שהשמעתי. כל תלמיד המענין להפרד ממנו ולומר
לו דבר מה אחרון בטרגם יבא להר הפנוחות רשאי לעשות זאת
עכשו. אנחנו מקדישים דקה לכל תלמיד, לעבר, לסלח לו, ולפנות
את המקום לבא אחריו. התור יתחיל מכאן..."

הוא סמן את המסלול שנעבר, ואז עבר התלמיד הראשון, הציץ
על המטה, החויר והסמיק חליפות ונגעלם משם ברגלים כושלות.
נסיתי להבין מי זה. מי עומד מאחורי הדבר הזה. מה הוא ראה שם
שגרם לחורון מות לפשות על פניו. לא הצלחתי להגיע למסקנה
שתניח את דעתי. מה גם שלא הבנתי כיצד יתכן שאיש אחד עצר
את התקדמותם בתיים של אנשים רבים כל כך.

בסוף הגיע תורי. החבר שצעד לפני התאבן במקומו, ורק טפחה על שכם סיעה לו להמשיך הלאה. התקדמתי בהססנות, מבין שאלו רגעים מכוננים בחיי. מה שפן, לא ידעתי עד כמה.

הצצתי מתחת לטלית, ומה שראיתי שם גרם גם לדמי לסגת מפני. על המטה שכבתי אני. לא, לא אני, אלא בבואתי הנשקפת ממראה שטיחה שהנחה שם. מישהו טפח על כתפי והבנתי שעלי לפנות את השטח לבאים אחר. פסעתי בפסיעות כבדות, נחתי על איזו שהיא גדר שהזדמנה לי, וכעס מלא את לבי.

מה הם חשבו לעצמם? אני עוצר לעצמי את התקדמותי בחיים? מה פשר השטות הזאת? אני רוצה להתקדם, אני משתדל להתקדם. לא הצלחתי להבין מה הפטרה בכל הרעיון הטפשי הזה.

אחרי שכלם עברו ליד המטה נעמד שוב אורי ואמר: "נכון, חלקכם כועסים עלי, ראיתם את עצמכם במראה. לאחרונה יצא לי לשמע כמה בחורים מפמה פתות טוענים פי יכלו להגיע רחוק אלו - - - רציתי לומר לכם, תלמידים, אתם, ורק אתם, אחראיים להתקדמויכם בחיים. אתם, ורק אתם, יכולים לבנות את החיים שלכם, ולהגיע לאן שתרוצו. מי שטוען שאחרים הרסו לו או מנעו ממנו, דעו שהוא מתרץ תרוצים לעצמו. הוא לא באמת היה מתקדם הלאה. ולכן אני מנפץ עבור פלנו את המראה הזאת עכשו, קובר את האדם שיכול למנע את ההתקדמות שלי בחיים. מהיום אני מודיע לעצמי שאורי גדעוני עושה את הכל כדי להצליח ולא תולה את התקדמותו באחרים..."

בית המדרש

...

מי מחטט בזבל

שאלה מס' 723

לאבי היה תחביב ישן ובעל ריח רע. הוא אהב לחטט בזבל ולחפש מציאות, עד שבמשך השנים מצא לא מעט תכשיטים וחפצים יקרי ערך שאותם מכר ברווחים נאים. באחד הימים הסתובב אבי באחת משכונותיה העתיקות של ירושלים והבחין באחת החצרות בפח גדול שהיה מלא בספרים ישנים. הוא לא חשב פעמיים, נכנס פנימה פתח את הפח וגילה בתוכו אוסף גדול של ספרים ישנים, הוא העמיס את הכול על הרכב שלו ובדק הכול בבית. הוא עבר על הספרים בעיון, עד שגילה ספר היסטורי עתיק שיש לו ערך גדול. למחרת בבוקר הוא נכנס לסוחר עתיקות מפורסם ומכר לו את הספר בסכום של עשרים אלף שקלים. אלא שלאחר כמה ימים נכנס בעל הספר לחנות של סוחר העתיקות ולתדהמתו הוא רואה את הספר שבבעלותו, עומד על המדף למכירה. הוא הגיע לאבי ודרש ממנו את הכסף שקיבל תמורת הספר. "מי הרשה לך להיכנס לחצר שלי ולקחת את הספר?" אבל אבי טוען: "בכל מקרה הספר היה הולך לפח, אז מה אכפת לך שלקחתי אותו?" מי צודק לדעתכם?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: תלמוד בבלי מסכת 'בבא מציעא' דף כ"ה עמוד ב' במילים: 'מצא כלי באשפה'. שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן ר"ס סעיף י"א וסימן רס"א סעיף ד' ברמ"א.

תשובה לשאלה "להפסיד נר חנוכה" (שאלה מס' 722)

תקציר השאלה השבועית: יוסי ובני משפחתו תכננו כבר כמה חודשים טיסה

במחיר מוזל לארצות הברית. באחד הימים יוסי מצא עסקה טובה וסגר על חמישה כרטיסים לארצות הברית, אלא שיוסי לא שם לב שהנסיעה נופלת בימי החנוכה אלא שכמה ימים קודם הוא שם לב שהנסיעה נופלת על נר חמישי של חנוכה ואם יעלה על המטוס הוא לא יוכל להדליק את הנר החמישי של חנוכה. הוא ניגש לרב ושאל אותו מה לעשות, מכיוון שאם יבטל את הטיסה הוא יפסיד הרבה כסף. מה לדעתכם השיב לו הרב?

תשובה בקצרה: אמנם יוסי נהג שלא כראוי, אבל אין לו חיוב להפסיד ממון בשביל לקיים מצוות הדלקת נרות חנוכה.

תשובה בהרחבה: ראינו בגמרא (מסכת מנחות דף מ"א) שמי שמנסה להיפטר ממצווה כלשהי, למשל: יש לו בגד של ארבע כנפות שחייב בציצית והוא חותך כנף אחד על מנת להיפטר מצוות ציצית, הוא נענש על הרצון להיפטר מהמצווה אף על פי שאין לו חיוב לשים ציצית ברגע שהבגד כבר אין בו ארבע כנפות. וכל שכן, אם אין לו אחר ולכתחילה עשה זאת על מנת להתפטר מהמצווה שעונשו חמור יותר.

אמנם במקרה שלנו זה קצת שונה, בעיקר מכיוון שהוא לא עושה זאת על מנת להתפטר מהמצווה אלא כדי לצאת לחופשה ורק טעה בחישוב התאריכים, אפילו שזה לא ראוי להפסיד מצווה כמו הדלקת נרות חנוכה בשביל חופשה שהיא מצווה 'חביבה עד מאד' כלשון הרמב"ם, עד שיש חיוב לחזור על הפתחים כדי להשיג שמן עבוד הדלקת נרות חנוכה. כעין זה, ראינו בפוסקים לגבי מצוות היום של חג הפורים שגם שאדם יכול להיפטר מהן על ידי שיסע ביום י"ד לירושלים וישן שם, ואז ביום ט"ו לאזור המרכז - אבל וודאי שאין זה מתאים שאדם ינסה להתפטר מחיובי המצוות. דבר נוסף שראינו, הוא שם שאדם חייב לפזר עד שליש מממונו על מנת לקיים מצוות עשה (שולחן ערוך 'אורח חיים' סימן תרנ"ו, סעיף א') אמנם זאת הוא עושה רק אם הוא חייב במצווה, אבל אם עושה מעשה כדי להיפטר מהמצווה אפילו שנוהג שלא כהוגן אין לו חיוב להוציא ממון על מנת להתחייב במצווה עצמה.

שאל את הרב

התייעצות עם הגורל

הרב יוני לביא

שאלה: שלום הרב. לפעמים אני בהתלבטות גדולה מה לעשות ולא מצליחה להכריע. האם מותר במקרה כזה לקחת ספר קודש, נגיד תנ"ך או תהילים, לפתוח אותו באופן אקראי בעמוד מסוים ושם לחפש תשובה לשאלה שלי? כאילו, לתת לקב"ה לשלוח לי רמז ולהחליט עבורי מה הדבר הנכון לעשות? יעל

תשובה: שלום יעל.

את בוודאי מכירה את הסיפור על שאול המלך שעוד בהיותו בחור נעלמו לאביו האתונות. שאול יצא יחד עם נערו למסע כדי לחפש, וכשלא מצאו פנו אל שמואל הנביא שיעזור להם. בימינו כידוע אין נביאים ולא קיימת אפשרות לשאול באופן ישיר את ה' מה לעשות. כיצד בכל זאת נקבל החלטות?

אפשרות אחת היא לעשות סוג של 'גורל' אקראי ולנסות לגלות דרכו את התשובה. אבל נראה שההלכה שוללת את הדרך הזו. כך נפסק בשולחן ערוך: "אין שואלים בחוזים בכוכבים ולא בגורלות" (יורה דעה קע"ט, א'). רבי משה איסרליש מסביר שהסיבה לכך היא "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים י"ח, י"ג), והוסיף שכל שכן שאסור לשאול בקוסמים, מנחשים ומכשפים.

אז נכון שאת מדברת על ספר קודש כמו תנ"ך ולא באיזו מכשפה, אבל עדיין לא כן נהגו יהודים בכל הדורות כדי לקבל הכרעות. יש בכך גם בריחה מאחריות. במקום לברר בעצמנו מה טוב ומה נכון, נותנים לגורם אחר להחליט עבורנו.

כלים להחלטה

מה לעשות כשבכל זאת אנחנו לא מצליחים להחליט לבד?

הקב"ה נתן לנו כמה כלים שיעזרו לנו:

א. השכל הישר

עלינו לבחון קודם כל בעצמנו את השאלה. מה היתרונות ומה החסרונות, מה האפשרויות ומה המחירים. טיפ מועיל: לעשות טבלה מסודרת ולרשום בה על הנייר את הצדדים השונים. כשזה מונח מול העיניים קל יותר לראות איזה צד גובר.

ב. ניסיון העבר

יש הרבה מה ללמוד ממה שקרה לנו בעבר. להפיק לקחים מהחלטות קודמות ולחשוב מה נכון לעשות הפעם.

ג. להתייעץ

"ותשועה ברוב יועץ" (משלי י"א, י"ד). יש מסביבנו אנשים חכמים שאפשר להיעזר בהם וללמוד מחוכמתם. אין הכוונה לעשות סקר ולשאל המון אנשים, אלא לחפש אדם אחד או שניים שבאמת מבינים, ולהתייעץ איתם. ואחרי כל זה, צריך לזכור שלא הכול אפשר לדעת מראש. יש מקרים בהם אין ברירה אלא לנסות בפועל כדי לגלות מה טוב יותר ואין אפשרות לצפות מראש מה יהיה הכי מתאים. לא צריך לפחד מכך ולא לחשוש מכישלונות. חז"ל אומרים "אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם" (גמרא גיטין מג,א). כלומר, לעיתים הדרך היחידה ללמוד מה נכון היא להתנסות בפועל, גם אם זה אומר להיכשל לפעמים.

גורל הגר"א

כל מה שאמרנו נכון ב-99% מהמצבים. יש מקרים חריגים ונדירים ביותר בהם גדולי ישראל השתמשו בסוג של גורל כדי לקבל תשובה משמים. זה קרה כאשר לא הייתה שום אפשרות אחרת, כמו שקרה למשל עם חללי שיירת הל"ה. אותם לוחמים שנרצחו על ידי ערבים כשהיו בדרך לגוש עציון הנצור בזמן מלחמת השחרור. נותרו 12 גופות שלא זוהו והרב צבי פסח פרנק, הרב של ירושלים, פסק אז שיש להשתמש בגורל הגר"א כדי לזהות מי היו החללים. המשימה הוטלה על הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי שהצליח באמצעות שימוש בספר תנ"ך מיוחד לזהות אותם.

כמובן שזהו מקרה יוצא דופן שנעשה בהנחה מיוחדת של גדולי ישראל. דרך המלך היא להשתמש בכלים שהזכרנו קודם: השכל, הניסיון והתייעצות עם אנשים חכמים, ולהתפלל לה' שיעזור לנו לקבל את ההחלטות הטובות והנכונות.

-חיזוק יומי מהפרשה-

הצטרפו גם אתם לחברי הקהילות החדשות דיבורים טובים מבית "שלום לעם" לקבלת מסר יומי קצר ומעצים מפרשת השבוע. רענן ומפתיע, מחדש ומשפיע | הצטרפו לקהילות שלנו

הפיצו אור לאנשים שאיתכם

לקבלת חיזוק יומי במייל כתבו את המילה "חיזוק יומי"
ושלחו למייל: DiTovim@gmail.com

